የሰ/መ/ቁ. 57632

ታህሣስ 25 ቀን 2003 ዓ.ም.

ዳኞች፡- ሐጐስ ወልዱ

ተሻገር ገ/ስላሴ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- ሰማኸኝ በለው - ባለቤቱ ነኝ ብለው ቀረቡ

ተጠሪ፡- የፌዴራል ዐቃቤ ሕግ - ወርቅነህ ዘነበ ቀረቡ

መዝገቡ የቀረበው ለምርመራ ሲሆን መርምረን በአብላጫ ድምፅ ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር ጉዳይ የቀረበው በአመልካች ላይ ይግባኝ ሰሚው የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት በወ/ይ/መ/ቁ. 48189 መጋቢት 30 ቀን 2002 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የሰጠው የጥፋተኝነት እና የቅጣት ውሣኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው የሚልበትን ምክንያት በመግለፅ አመልካች ባቀረበው የሰበር አቤቱታ መነሻ ሲሆን ተጠሪ የፌዴራል ዐቃቤ ሕግም የሰበር አቤቱታ የቀረበበት የጥፋተኝነትም ሆነ የቅጣት ውሣኔ በሕግ መሠረት የተሰጠ መሆኑን ገልፆ ተከራክሯል፡፡

አመልካች በሰበር ሰሚው ችሎት እንዲታረምለት የሰበር አቤቱታ ያቀረበበት የጥፋተኝነት ውሣኔ በይግባኝ ሰሚው ጠቅላይ ፍ/ቤት የተሰጠው በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 193/2/ መሠረት የአሁን አመልካች በመልስ ሰጭነቱ ተጠርቶ ሊቀርብ ባለመቻሉ ምክንያት በሌለበት ይግባኙን በመስማት በመሆኑ በዚህ አኳኋን የተሰጠን የጥፋተኝነት ውሣኔ ይህ ሰበር ሰሚው ችሎት በሰበር የማረም ሥልጣን አለው ወይስ የለውም? የሚለው የሥልጣን ጉዳይ በቅድሚያ ሊታይ የሚገባው ነጥብ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ለጉዳዩ አወሳሰን እንዲረዳ የጉዳዩን አመጣጥ ባጭሩ ለመግለፅ ያህል ለዚህ ለሰበር መ/ቁ. 57632 መነሻ የሆነው ውሣኔ በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ኮ/ቁ. 20464 ሰኔ 18 ቀን 2001 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የተሰጠው ፍርድ ሲሆን ይዘቱም፡-

ተከሣሽ /የአሁን አመልካች/ በወ/መ/ሕ/ቁ. 522/1/ሀ/ የተመለከተውን ድንጋጌ በመተላለፍ ሟች አርቲስት ግሩም ተስፋዬን በግፍ ገድሏል፣ ህይወቱ እንዲያልፍ አድርጓል በማለት የፌዴራል ዐቃቤ ሕግ ከእነ ሙሉ የወንጀል ዝርዝሩ በቀረበው ክስ መነሻ ተከሣሽ /የአሁን አመልካች/ ቀርቦ እንዲከራከር ተጠርቶ ሊቀርብ ያልቻለ፣ በጋዜጣም ቢጠራ ያልቀረበ መሆኑን በማየት በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 163/1/ መሠረት ጉዳዩን ተከሣሹ በሌለበት እንዲታይ ካደረገ በኋላ፤ ከሣሽ ዐቃቤ ሕግ እንደ የወንጀል ክሱ አቀራረብ ተከሣሹ የወንጀሉን ድርጊት ሆን ብሎ አስቦ የፈፀመ

ለመሆኑ አላረጋገጠም፡፡ ስለሆነም በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 163/3/ መሠረት ከክሱ ነፃ ነው የሚል ፍርድ የተሰጠበት ነው፡፡

በዚህ ፍርድ ላይ የአሁን ተጠሪ ቅር ተሰኝቶ ባቀረበው የይግባኝ ቅሬታ መነሻ ይግባኝ ሰሚው ጠቅላይ ፍ/ቤት ለዚህ የሰበር መዝገብ ምክንያት የሆነውን በወ/ይ/መ/ቁ. 48189 መጋቢት 30 ቀን 2002 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የአሁን አመልካች በሌለበት ፍርድ ሰጥቷል፡፡

በዚሁ ፍርድ ላይ የአሁን አመልካች በሌለበት ሊታይ የቻለበትን ምክንያትም እንደሚከተለው አስፍሮታል፡፡

ተከሣሽ የሆነው የአሁኑ አመልካች በመልስ ሰጪነት እንዲቀርብ የይግባኙ ማመልከቻና መጥሪያ ምርመራውን ባጣራው የፖሊስ ክፍል በኩል እንዲደርሰው ተልኮ የአ/አበባ ከተማ አስተዳደር ፖሊስ ኮሚሽን የትራፊክ መቆጣጠሪያና ምርመራ መምሪያ መልስ ሰጭ ከኢትዮጵያ ውጭ ሄዷል የሚል ጥቆማ እንደደረሰው በመግለፅ ያላገኘው መሆኑን በጽሑፍ በማሳወቁና መዝገቡም ሲታይ በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤትም መልስ ሰጭ ተፈልጐ ባለመገኘቱ በጋዜጣ ጥሪ ተደርጐለት ባለመቅረቡ ክሱ በሌለበት የታየ ሆኖ በመገኘቱ እንደገና ተጨማሪ በጋዜጣ ጥሪ ማድረግ ሳያስፈልግ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 193/2/ መሠረት ይግባኙ መልስ ሰጭ በሌለበት ታይቶ እንዲወሰን ተበይኗል፡፡

በዚህ መሠረትም የሥር ፍ/ቤት ፍርድና የይግባኝ ባይ ዐቃቤ ሕግ ቅሬታ ከህጉ ጋር በማገናዘብ ከመረመረ በኋላ፡-

በይግባኝ የቀረበለት መዝገብ ከአሁን አመልካች ጉዳይ ጋር በተያያዘ ለሦስተኛ ጊዜ የቀረበ መሆኑንና የአመጣጡንም ሂደት እንደሚከተለው ገልፆታል፡፡

በመጀመሪያ የአሁን አመልካች በተባለው ጊዜና ቦታ ሟችን በቸልተኝነት ገድሏል በሚል የወ/መ/ሕ/ቁ. 526/1/ ተጠቅሶ በቀረበበት ክስ ማስረጃ ከተሰማ በኋላ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ተከሣሹን መከላከል ሳያስፈልገው በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 141 መሠረት በብይን በማሰናበቱ የተነሣ የይግባኝ ክርክር ቀርቦበት በወ/ይ/መ/ቁ. 26293 ታህሣስ 16 ቀን 1999 ዓ.ም. በዋለው ችሎት በሥር ፍ/ቤት የተሰማው ማስረጃ ተከሣሹ እንዲከላከል የሚያበቃ መሆኑን ጠቅሶ ይከላከል ሲል መመለሱን፡፡

በዚህ መሠረት መዝገቡ ከተመለሰ በኋላ ዐቃቤ ሕጉ የድርጊቱ አፈፃፀም በቸልተኝነት የተፈፀመ ሳይሆን ሆን ብሎ የፈፀመው መሆኑን ስለተረዳን ክሱን እንድናሻሽል ይፈቀድልን በማለት ጥያቄ ቢያቀርብም የከፍተኛው ፍ/ቤት ይህንን ጥያቄ ባለመቀበል የተከሳሹን ቃል በመከላከያ ማስረጃነት ተቀብሎ ጥር 23 ቀን 2000 ዓ.ም. በዋለው ችሎት ተከሣሹ የአሁን አመልካች በወ/መ/ሕ/ቁ. 526/1/ ሥር የተመለከተውን በመተላለፍ ድርጊቱን የፈፀመ መሆኑን አረጋግጦ የጥፋተኝነት ውሣኔ ከሰጠ በኋላ ለዚሁ ጥፋት በብር 3000.00 /ሦስት ሺህ ብር/ የገንዘብ መቀጮ እንዲቀጣ ወስኗል፡፡

ዐቃቤ ሕግ በዚህ ውሣኔ ለሁለተኛ ጊዜ በወ/ይ/መ/ቁ. 36932 በክስ ማሻሻል ጥያቄው ላይ አተኩሮ የይግባኝ ክርክሩን ሲያቀርብ በዚህ መነሻ መልስ ሰጭ የነበረው የአሁን አመልካች እንዲቀርብ ተፈልጎ ሊገኝ ባለመቻሉ እንዲሁም በጋዜጣ በተደረገው ጥሪ ባለመቅረቡ የይግባኝ ጉዳዩን

በሌለበት ሰምቶ ዐቃቤ ሕግ ከፍርድ በፊት የክስ መሻሻል ጥያቄ ለማቅረብ የሥነ-ሥርዓቱ ሕጉ አይከለክለውም ከፍርዱ በፊት በማናቸውም ጊዜ ክስ የማሻሻል መብቱን የሥር ፍ/ቤት ሳይቀበለው መቅረቱ አግባብ አይደለም በማለት ቀደም ሲል የሰጠውን የጥፋተኝነት እና የብር 3000.00 /ሦስት ሺህ ብር/ የገንዘብ መቀጮ ቅጣት ውሣኔ ሽሮ ተዘጋጅቶ በሚቀርበው አዲስ ክስ መሠረት ጉዳዩ እንዲታይ መልሶታል፡፡

የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በዚህ ውሣኔ መሠረት ያንኑ የኮ/መ/ቁ. 20464 የሆነውን መዝገብ አንቀሳቅሶ በዚሁ መዝገብ ላይ ተሻሽሎ የቀረበውን ክስ መነሻ በማድረግ ተከሣሽ /የአሁን አመልካች/ ቀርቦ ባለው የመከራከር መብት እንዲከራከር ተጠርቶ ያለመቅረብ እና በጋዜጣ ጥሪም ተደርጐለት አለመቅረቡን በማየት ከላይ በመግቢያው ላይ እንደተገለፀው ሰኔ 18 ቀን 2001 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የአሁን አመልካች በክሱ ላይ የተገለፀውን ድርጊት እንደ ተከሰሰበት ድንጋጌ ሆን ብሎ የፈፀመው ለመሆኑ በማስረጃ አልተረጋገጠም፡፡ ስለሆነም በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 163/3/ መሠረት በነፃ ይሰናበታል በማለት ለመጨረሻ ጊዜ በጉዳዩ ላይ ፍርድ የሰጠ መሆኑን ጠቅሶ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በይግባኝ ሥልጣኑ የዚህኑ ፍርድ አግባብነት እንደሚከተለው መርምሮ የእራሱን ፍርድ መልስ ሰጭ የነበረው የአሁን አመልካች በሌለበት በአብላጫ ድምፅ ሰጥቷል፡፡

የድርጊቱ ሆን ተብሎ የተፈፀመ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን አከራካሪ ነጥብ ዐቃቤ ሕግ ባቀረበው የሰውና የሠነድ ማስረጃ ሊያረጋግጥ አልቻለም፡፡ በሌላ በኩል ይህ የአሁን አመልካች በዚሁ ድርጊት የተነሣ በቸልተኝነት ጥፋተኛ ተብሎ የብር 3000.00 /ሦስት ሺህ ብር/ የገንዘብ መቀጮ ተቀጥቷል፡፡ በዚህ ውሣኔ ላይ ከክስ ማሻሻል ጥያቄ ጋር በማያያዝ ይግባኝ የጠየቀበት ዐቃቤ ሕግ እንጂ ተከሣሹ አይደለም፡፡ ስለሆነም ድርጊቱ የተፈፀመው ሆነ ተብሎ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ጉዳይ ከሚያከራክር በቀር የድርጊቱ ፈፃሚ ተከሣሹ መሆኑ የታወቀ ጉዳይ ነው፡፡

በመሆኑም ማስረጃው በወ/መ/ሕ/ቁ. 522/1/ሀ/ በተመለከተው መሠረት ጥፋተኛ ለማድረግ ደካማ ሆኖ ቢገኝም የፈፀመው አድራጐት በቸልተኝነት የግድያ ወንጀል ነው ለማለት በቂ ሆኖ ስለተገኘ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 113/2/ መሠረት በወ/ሕ/ቁ. 526/2/ የተመለከተውን ተላልፎ የተገኘ ጥፋተኛ ነው ሊባል ስለሚገባው የሥር ከፍተኛው ፍ/ቤት ሰኔ 18 ቀን 2001 ዓ.ም. የሰጠውን ፍርድ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 195/2/ሀ/ መሠረት ተሰርዞ በወ/ሕ/ቁ. 526/2/ ጥፋተኛ ነው ካለ በኋላ ከዐቃቤ ሕግ በኩል ከቀረበው የቅጣት አስተያየት አንፃር በማየት የአሁን አመልካችን በአራት ዓመት እሥራት እንዲቀጣ በማለት ይግባኝ ሰሚው ጠቅላይ ፍ/ቤት መጋቢት 30 ቀን 2002 ዓ.ም. በዋለው ችሎት በአብላጫ ድምፅ ወስኗል፡፡

የይግባኝ መዝገቡ በዚህ አኳኋን ከተቋጨና ከተዘጋ በኋላ የአሁን አመልካች የይግባኝ ክርክር በቀጠሮ ጊዜ ውጪ ሀገር ነበርኩኝ ክሱ ስለመቀጠሉ አላወቅኩም መጥሪያም አልደረሰኝም የሚሉትን ምክንያቶች በመጥቀስ በሌለበት ታይቶ የተሰጠው ፍርድ ውድቅ ሆኖ ጉዳዩ ባለበት እንዲታይ ይደረግለት ዘንድ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 197 አቤቱታ በማቅረቡ በዚህ መነሻ ዐቃቤ ሕግ እንዲቀርብ አድርጎ ጉዳዩን በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 201 መሠረት ከሰማ በኋላ የወንጀል ክሱ ተሻሽሎ በወ/ሕ/ቁ. 522/1/ሀ/ መሠረት በከባድ ወንጀል ክስ ሲታይ ሊቀርብ ባለመቻሉ ጥሪ ተደርጐም ባለመቅረቡ ጉዳዩ በሌለበት መወሰኑን መዝገቡ ያስረዳል፡፡

በመጀመሪያው ክስ በነፃ ከተሰናበተ በኋላ ዐቃቤ ሕግ ባቀረበው የይግባኝ መነሻ በይግባኝ ሰሚው ጠቅላይ ፍ/ቤት ቀርቦ ተከራክሯል፡፡ ይከላከል ተብሎ መዝገቡ ከተመለሰ በኋላም በከፍተኛው ፍ/ቤት በጠበቃ ታግዞ ተከራክሯል፡፡

በዚሁ የወንጀል ጉዳይ ከአንዴም ሁለቴ በይግባኝ ሰሚውና በሥር ፍ/ቤቶች በጋዜጣ ጥሪ ተደርጎለት ለመቅረብ ስላልቻለ በሌለበት ተፈርዷል፡፡

ከአገር ወጥቷል ለተባለ ሰው መጥሪያ በግንባር ማድረስ ስለማይቻል ጥሪው በጋዜጣ መደረጉ ሥነ-ሥርዓታዊ ነው፡፡

ወደ ውጭ አገር ለምን እንደሄደና ከአንድ ዓመት በላይ ለሆነ ጊዜ ምን ይሠራ እንደነበርና ለምን ወደ አገር ውስጥ ሳይመለስ የቆየበትን ምክንያት እንኳን አልገለፀም፡፡

በቀረበበት በቸልተኝነት ሰው መግደል ወንጀል እየቀረበ ሲከራከር ከቆየ በኋላ ክሱ ወደ ከባድ ወንጀል ከተቀየረበት ጊዜ ጀምሮ ከአገር መውጣቱና ክርክሩ በከፍተኛው ፍ/ቤት ሲቀጥል ያን ያህል ጊዜ ወደ ኢትዮጵያ ሳይመለስ መቆየቱ በተሻሻለው ወንጀል ምክንያት የዋስ መብቱ ስለማይፈቀድ ታስሮ ክርክሩን የሚቀጥል መሆኑን በመረዳት ከፍርዱ ሂደት መሸሹን ስለሚያመለክት ባለቤቱ በየቀጠሮው እየቀረበች ጉዳዩን ትከታተል ነበር፤ ለዚህም ማስረጃ አለኝ በማለት ዐቃቤ ሕግ ያቀረበውን ክርክር አለመካዱ ሁሉ ሲታይ አመልካች በዚህ መዝገቡ ቀርቦበት የነበረውን የወንጀል ይግባኝ ክርክር አያውቅም ነበር ለማለት አያስችልም፡፡ ስለሆነም ከከባድ የወንጀል ክስ በመሸሽ አገር ጥሎ በመውጣት ሳይመለስ በመቅረቱ ምክንያት በሌለበት ሊታይ የቻለ ሆኖ ስለተገኘ በሌለበት የተሰጠው ፍርድ ውድቅ የሚሆንበት የሕግ ምክንያት የለም በማለት አቤቱታውን ውድቅ አድርጎታል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ ይህን ሲመስል አመልካቹ ይህን የሰበር አቤቱታው ያቀረበው ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት እኔ በሌለሁበት የሰጠው የጥፋተኝነት ውሣኔ እና የቅጣት አወሳሰን መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ስለሆነ ሊታረም ይገባል የሚልበትን በክርክር አካሄድ ተፈፀመ የሚላቸውን የሥነ-ሥርዓት ጉድለቶችን በቸልተኝነት ወንጀል ተፈፀመ ለማለት በሕግ የሚጠይቀውን ሟሟያ የመሳሰሉትንና በቅጣት አጣጣል ረገድ እንደ ሕጉ አልተፈፀመም የሚላቸውን በመጥቀስ የተከራከረ በመሆኑ ይህ ሰበር ሰሚ ችሎት አንድ ፍርድ ተከሳሽ /ይግባኝ ባይ/ በሌለበት ታይቶ የተሰጠ መሆኑ ሲታወቅ እርሱ ባለበት ክርክሩ ታይቶ እንዲወሰን የማድረግ መብቱን ሳያስጠብቅ በቀጥታ ያንኑ በሌለበት ታይቶ የተሰጠውን ውሣኔ በሰበር ለማሳረም የሚያስችል ሥልጣን አለው ወይስ የለውም የሚለውን ጥያቄ ሊያስነሳ ችሏል፡፡

የዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት ሥልጣን ከኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 80/3/ እና ይህንኑ ሕገ መንግሥታዊ ድንጋጌ ተከትሎ ከወጣው ከአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 10 የሚመነጭ በመሆኑ እንደ ሕገ መንግሥቱ እና አዋጁ ሥልጣን ያለው መሆኑንና አለመሆኑን ከሌላው ተከራካሪ ወገን በክርክር መልክ ባይቀርብለትም በእራሱ መርምሮ የመለየት ግዴታ አለበት፡፡ ከዚህም አንፃር ይህንኑ ጉዳይ ተመልክተናል፡፡

እንደተመለከትነውም የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚው ችሎት የሥልጣን ምንጭ በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 80/3/ሀ/ የተመለከተው ድንጋጌ ሲሆን ይዘቱም የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት

ማናቸውንም የመጨረሻ ውሣኔ ለማረም በሰበር ችሎት የማየት ሥልጣን ይኖረዋል ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል የሚል ነው፡፡

ከዚህም ድንጋጌ "… የመጨረሻ ውሣኔ …" የሚለው ሀረግ አንድ ጉዳይ በሀገሪቱ በተዋቀሩት ፍ/ቤቶች ታይቶ እንዲወሰን ከታች ወደ ላይ ስንት የክርክር ደረጃ ማለፍ አለበት፡፡ ስንት የክርክር ደረጃ ሊፈቀድ ይገባል የሚለውን አስመልክቶ በወጣው ሕግ መሠረት የክርክሩ ደረጃውን አሟጦ የጨረሰ መሆኑን የሚያመለክት ነው፡፡ የዚሁ ሕገ መንግሥታዊ ድንጋጌን አፈፃፀም አስመልክቶ በወጣው አዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 9 እና 10 የተመለከተውም የመጨረሻ ውሣኔ ማለት በፍ/ቤቶች አደረጃጀት አንፃር አንድ ጉዳይ ከታች ወደ ላይ እስከምን ያህል ደረጃ መዝለቅ ይችላል የሚለውን መሠረት በማድረግ የተቀመጠ የክርክር ደረጃ ወሰን መሆኑን እስረጂ ነው፡፡

አሁን የተያዘውን አንድ የወንጀል ጉዳይ ተከሣሽ በሌለበት ታይቶ ፍርድ በተሰጠ ጊዜ በዚህ ፍርድ ላይ ይግባኝ የማሰማት መብት ያለው መሆኑንና አለመሆኑን አስመልክቶ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 202 የተመለከተው ድንጋጌ ከላይ በአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 9 እና 10 የተመለከተውን የክርክር ደረጃ ወሰን የሚያመለክት ሳይሆን የተለየ ዓላማ ያለው ነው፡፡

በዚሁ ድንጋጌ ንዑስ አንቀጽ 3 ላይ አንድ ፍርድ ተከሣሽ በሌለበት ታይቶ ከተፈረደ በኋላ ፍርደኛው ከወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 197 ቀጥሎ ባሉት ድንጋጌዎች መሠረት ፍርዱ ውድቅ ሆኖ የመከራከር መብቱ እንዲጠበቅለት ያቀረበው ማመልከቻ ተቀባይነት ሳያገኝ ቀርቶ ውድቅ እንዲሆን ከተደረገ ይግባኝ ማለት አይቻልም፡፡ ነገር ግን ስለተፈረደበት ቅጣት ብቻ ማመልከቻው ውድቅ እንዲሆን ከተወሰነበት ቀን አንስቶ በ15 ቀን ጊዜ ውስጥ ይግባኝ ማለት አይከለክልም በማለት በጥፋተኝነት ውሣኔው ላይ ይግባኝ ማለት እንደማይቻል በግልፅ ተደንግጓል፡፡

በሌለሁበት ታይቶ የተሰጠው ፍርድ ይነሳ ለማለት በምክንያትነት የሚቀርቡት በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 199/ሀ/ እና /ለ/ የተመለከቱት የመጥሪያ አደራረስ እና ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ለመቅረብ አለመቻል ናቸው፡፡ እነዚህን ምክንያቶች ማስረዳት የቻለ ፍርደኛ ፍርዱን ውድቅ አድርጎ እንደገና እርሱ ባለበት ክርክሩ እንዲሰማ የማድረግ መብት ያለው ሲሆን ከእነዚህ ሁለት ምክንያቶች አንደኛውን ለማስረዳት ያልቻለ ተከሣሽ ወይም ፍርደኛ ከፍትህ ርቆ ወይም ሸሽቶ የነበረ (considered as a convicted perform who was actually seeking to evade justice) መሆኑን የሚያስረዳ ነው፡፡

ከወንጀል ጉዳዮች የትኞቹ ተከሣሽ በሌለበት ሊታዩ የሚችሉ ስለመሆኑ በሌለበት እንዲታይ ከመደረጉ በፊት ስለሚፈፀመው ሥርዓት በመዘርዝር አንድ የወንጀል ክስ ጉዳይ ተከሣሽ በሌለበት እንዲታይ ማድረግ ስለሚቻልበት ሁኔታ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 160 እስከ 164 መደንገጉም ጥሪ ተደርጎለት አለመቅረቡ ቢታወቅም በወ/ሕ/ቁ. 1 እንደተመለከተው የተከሣሽ አለመቅረብ የወንጀልን ሕግ ግብ አፈፃፀም ሊያሰናክል የሚችል እና ሕጉም ተገቢ ባልሆነ ምክንያት ወደ ሕግ ሊቀርቡ የማይችሉን ያለማበረታት ቀዳሚ ግብ ያለው መሆኑንና በዚህም የተነሣ ተጐጂዎች ከሚፈልጉት ፍትህ የማግኘት መብት አንፃር ታይቶ የተዘረጋ ሥርዓት ሲሆን፤ በአንፃሩ በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 2/ሀ//1/ እንደተደነገገው የተከሰሰ ሰው ካለው መሠረታዊ መብት አንዱ የመሰማት መብት እንደመሆኑ መጠን በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 13/2/ እንደተመለከተው ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች ህግጋት አንዱ በሆነው የሲቪልና የፖለቲካ መብቶች ስምምነት

/ኢ.ኤ.አ. 1966/ አንቀጽ 14/3/መ/ ተከሣሽ ባለበት የመዳኘትና እራሱን የመከላከል መሠረታዊ መብት ያለው በመሆኑ እና ይህም በማናቸውም ምክንያት በሌላ ሕግ ሊገደብ ስለማይችል በዚህ መብቱ ለመገልገል እንዳይችል ጥሪ በሚገባ ያልተደረገላቸው ከሆነ ጥሪ ቢደረግላቸውም ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት በክርክሩ ጊዜ መቅረብ ያልቻሉ ወገኖች ካሉ ይኸው ከላይ በተቀመጠው ሕገ መንግሥታዊ መብት መጠቀም እንዲችሉ ሥርዓቱ በወ/ሕ/ቁ. 197-202 ተዘርግቷል፡፡

ስለሆነም ከእነዚህ ምክንያቶች አንዱን ያላስረዳ ፍርደኛ ፍርዱን ውቅድ የማስደረግ መብት ያለው ሲሆን ይህንን ለማስረዳት ያልቻለው ግን በሕገ መንግሥቱ በተሰጠው በሕግ መሠረት የመዳኘት መብት /The right to fair trial) ለመጠቀም ሳይፈልግ ከሕግ ለመራቅ ያቀደ ከሕግ ርቆ የቆየ በመሆኑ ግምት የሚወሰድበት ስለሆነ በተሰጠው የቅጣት ውሣኔ ላይ ካልሆነ በቀር በተሰጠው ጥፋተኝነት ውሣኔ ላይ ይግባኝ የማቅረብ መብት የሌለው መሆኑን በመግለፅ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 202 ተደንግጓል፡፡ በዚህም መሠረት በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 202 መሠረት በጥፋተኝነቱ ውሣኔ የይግባኝ መብት አይኖረውም በሚል መደንገጉ ከላይ ከተቀመጠው ምክንያት አንፃር የመከራከር መብቱን የነፈገ እንጂ በዚህ ድንጋጌ መሠረት የይግባኝ አቤቱታ ማቅረብ አይቻልም መባሉ ፍርዱን የመጨረሻ አድርጎታል የሚል ትርጉም ለመስጠት የሚቻል አይደለም፡፡

ስለ ወንጀል ይግባኝ ጉዳይ አስመልክቶ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 193/2/ በዐቃቤ ሕግ ይግባኝ መነሻ በነፃ የተሰናበተውን ተከሣሽ ጉዳይ በሌለበት እንዲታይ ለማድረግ በሚያስችል አኳኋን መደንገጉም በይዘቱም ሆነ በዓላማው የመጀመሪያ ደረጃ ክስን ተከሣሽ በሌለበት እንዲታይ ከማድረግ ተለይቶ የሚታይ ስለሆነ መልስ ሰጭ በሌለበት የተሰጠውን ፍርድ እርሱ ባለበት ክርክሩ እንዲታይ ፍርዱን ውድቅ ካላደረገው በቀር በሌለበት ታይቶ የተሰጠውን ፍርድ እንደመጨረሻ ፍርድ ተቆጥሮ በሰበር እንዲታረም ለማድረግ የሚያስችል መብት አይሰጥም ፍርዱም እንደመጨረሻ ፍርድ ስለማይቆጠር ሰበር ሰሚው ችሎት በሰበር የማረም ሥልጣን የለውም፡፡

በዚህ ሁሉ ምክንያት በአሁን አመልካች ላይ የተሰጠው የጥፋተኝነት ውሣኔ ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የተቋጨ እንጂ በሰበር ሊታይ የሚችል ጉዳይ ሆኖ አላገኘነውም፡፡

በቅጣት ውሣኔ ረገድ የሰበር ጉዳዩን መመርመር የሚቻል በመሆኑ በዚህ ረገድ የቀረበውን ክርክር እንደተመለከትነውም በቅጣት አጣጣል /አወሳሰን/ ረገድ የሥር ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የፈፀመው የሕግ ስህተት አልተገኘም፡፡

ስለሆነም የሰበር አቤቱታ የቀረበበትን የጥፋተኝነት ውሣኔ በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 80/3/ እና በአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 9 እና 10 እንዲሁም በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 202 መሠረት ከክርክሩ ደረጃ ወሰን አንፃር በማየት እንደተቀመጠ የመጨረሻ ውሣኔ ሆኖ ባለመገኘቱ ይህ ሰበር ችሎት ለማየት ሥልጣን የሌለው በመሆኑ በሰበር ሊታረም የሚችል አይደለም፡፡

የቅጣት አወሳሰኑም ቢሆን መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት አይደለም ብለናል፡፡ በዚህም መነሻ የሚተለውን ውሣኔ በአብላጫ ድምፅ ሰጥተናል፡፡

<u>ው ሣ ኔ</u>

የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ኮ/ቁ. 20464 ሰኔ 18 ቀን 2001 ዓ.ም. የሰጠው ውሣኔ የተሻረ ሲሆን ይግባኝ ሰሚው የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት በወ/ይ/መ/ቁ. 48189 መጋቢት 30 ቀን

2002 ዓ.ም. የሰጠውን ፍርድ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 195/2/ለ/2/ መሠረት በተለየም ምክንያት ቢሆን አፅንተናል፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፡፡

የማይነበብ የሦስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

የልዩነት ሀሳብ

ስማችን በአራተኛውና በአምስተኛው ተራ ቁጥር የተገለፀው ዳኞች አብላጫው ድምፅ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ይግባኙን አይቶ አመልካች በሌለበት የሰጠው የጥፋተኝነት ውሣኔ ላይ አመልካች የሰበር አቤቱታ እንዲያቀርብ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 የሚፈቀድ አይደለም በማለት በሰጠው የሕግ ትርጉምና በደረሰበት መደምደሚያ ያልተስማማን በመሆኑ በሀሳብ ተለይተናል፡፡ ከሥራ ባልደረቦቻችን የተለየንበት የመጀመሪያው ምክንያት ጉዳዩን በመጀመሪያ ያየው የከፍተኛው ፍ/ቤት ተጠሪ አሻሽሎ ያቀረበውን የወንጀል ክስ ከወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 አመልካች በሌለበት አይቶ የሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ በሌለበት ሁኔታ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 የተደነገገው ሥርዓት በጠቅላላውና የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 በልዩ ሁኔታ ለጉዳዩ አግባብነትና ተፈፃሚነት ያለው የሕግ ድንጋጌ እንደሆነ አድርጎ በመተርጎም አብላጫው ድምፅ በሰጠው ውሣኔ የማንስማማ በመሆናችን ሲሆን ሁለተኛው ለጉዳዩ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 የተደነገጉት ድንጋጌዎች በጠቅላላውና የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር አንቀጽ 202 ንዑስ አንቀጽ 3 በልዩ ሁኔታ ለያዝነው ጉዳይ ተፈፃሚነት አላቸው የሚባል ቢሆን እንኳ እነዚህ ድንጋጌዎች አመልካች ይግባኝ ሰሚው ችሎት በሰጠው ፍርድ ላይ ተፈፅሟል የሚለውን መሠረታዊ የሕግ ስህተት በሰበር ታይቶ እንዲታረምለት በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 80 ንዑስ አንቀጽ 3/ሀ/ እና በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ከመጠየቅ የሚገድብ አይደለም የሚል አቋም ያለን በመሆኑ ነው፡፡

1. ከላይ ለልዩነታችን ምክንያት አድርገን በመጀመሪያ የገለፅነውን ነጥብ ለመረዳት በመጀመሪያ በዚህ መዝገብ የሰበር አቤቱታ የቀረበበትን ፍርድ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በአብላጫ ድምፅ ውሣኔ ከመስጠቱ በፊት ጉዳዩ ያለፈበትን ሂደት መመርመር አስፈላጊ ሆኖ አግኝተነዋል፡፡ በዚህ መዝገብ አመልካችና ተጠሪ የሚከራከሩበት ጉዳይ በተደጋጋሚ ለሦስት ጊዜ ያህል በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የታየና በተለያየ ጊዜ የተለያየ ውሣኔ የሰጠበት ሲሆን በይግባኝም በፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ለሦስት ጊዜ ያህል የታየና የተለያዩ ውሣኔዎች የተሰጠበት መሆኑን መዛግብቱን በመመርመር ለመርዳት ችለናል፡፡

አመልካችና ተጠሪ በዚህ መዝገብ የሚከራከሩበት ጉዳይ መነሻ ተጠሪ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ሚያዚያ 14 ቀን 1995 ዓ.ም. ጽፎ ያቀረበው የወንጀል ክስ ነው፡፡ ተጠሪ ያቀረበው ክስ ይዘትም ተከሣሹ/አመልካች/ በ1949 ዓ.ም. የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ 526 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን በመተላለፍ ሐምሌ 7 ቀን 1994 ዓ.ም. በግምት ከሌሊቱ አሥር ሰዓት ሲሆን የመለያ ቁጥር 2-72538 አ.አ. የሆነ መኪና ባለመጠንቀቅና ጥፋት በሆነ ቸልተኝነት

ሲያሽከረክር የመኪናውን መንገድ ወደ ቀኝ በመልቀቅ ባምቢስ ድልድይ ውስጥ ገብቶ በመገልበጡና በአደጋው በመኪናው ውስጥ ተሣፍሮ የነበረው አቶ ግሩም ተስፋዬ ላይ የሞት አደጋ ያደረሰበት በመሆኑ በቸልተኝነት የሰው መግደል ወንጀል ፈጽሟል የሚል ነው፡፡ አመልካች/ተከሣሽ/ ሚያዚያ 14 ቀን 1995 ዓ.ም. ጽፎ ተጠሪ ያቀረበውን የወንጀል ክስ አልፈፀምኩም ጥፋተኛ አይደለሁም በማለት በመከራከሩ ተጠሪ ክሱን ያስረዱልኛል የሚላቸውን ማስረጃዎች አቅርቧል፡፡ የከፍተኛው ፍ/ቤት የተጠሪን ማስረጃ ከሰማና ከመረመረ በኋላ የተጠሪ ማስረጃ አመልካች በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 526 ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን በመተላለፍ በቸልተኝነት የሰው መግደል ወንጀል የፈፀመ መሆኑን በአጥጋቢ ሁኔታ አላስረዳም በማለት አመልካች የመከላከያ ማስረጃ ማቅረብ ሳያስፈልገው በነፃ እንዲሰናበት በወንጀል መዝገብ ቁጥር 20464 ሰኔ 30 ቀን 1998 ዓ.ም. ውሣኔ ሰጥቷል፡፡

ተጠሪ የከፍተኛው ፍ/ቤት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 141 መሠረት በሰጠው ውሣኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይገባኝ ሰሚ ችሎት አቅርቧል፡፡ ይግባኝ ሰሚው ችሎት የተጠሪንና የአመልካችን ክርክር በይግባኝ መዝገብ ቁጥር 26293 ከሰማ በኋላ ተጠሪ ሚያዚያ 14 ቀን 1995 ዓ.ም. ያቀረበውን የወንጀል ክስ በአጥጋቢ ሁኔታ ያስረዳ በመሆኑ ከፍተኛ ፍ/ቤት ተከሣሽን/አመልካችን/ በነፃ ማሰናበቱ ተገቢ አይደለም በማለት የከፍተኛውን ፍ/ቤት ውሣኔ በመሻር የከፍተኛው ፍ/ቤት የአመልካችን መከላከያ ማስረጃ በመስማት ጉዳዩን እንዲወስን በማለት ታህሣስ 16 ቀን 1999 ዓ.ም. በመወሰን ጉዳዩን ለከፍተኛው ፍ/ቤት መልሶ ልኮታል፡፡

በዚህ ውሣኔ መሠረት የከፍተኛው ፍ/ቤት ጉዳዩን ማየት ቀጥሏል፡፡ የከፍተኛው ፍ/ቤት አመልካች የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርብ ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡ አመልካች የመከላከያ ማስረጃ የሌለው በመሆኑ ፍ/ቤቱ የክሱን ቃል እንዲሰማው የጠየቀ ሲሆን ተጠሪ በበኩሉ አመልካች በቸልተኝነት ሳይሆን አስቦና ሆነ ብሎ ሟችን የገደለው መሆኑን የሚያስረዳ አዲስ ማስረጃ አግኝተናል፡፡ ስለሆነም በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 522 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ክሳችንን አሻሽለን እንድናቀርብ ይፈቀድልን በማለት አመልክተዋል፡፡ የከፍተኛው ፍ/ቤት ተጠሪ የወንጀል ክሱን ለማሻሻል ያቀረበውን አቤቱታ ውድቅ በማድረግ አመልካች በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 526 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን በመተላለፍ በቸልተኝነት የሰው መግደል ወንጀል የፈፀመ ጥፋተኛ ነው በማለት አመልካች በብር 3000 /ሦስት ሺህ ብር/ መቀጮ እንዲቀጣ ጥር 23 ቀን 2000 ዓ.ም. ውሣኔ ሰጥቶ አመልካች የገንዘብ መቀጮውን የከፈለ መሆኑን ከመዝገቡ ለመረዳት ችለናል፡፡

ተጠሪ ያቀረብነውን የወንጀል ክስ በማሻሻል ለማቅረብ ያቀረብነውን ጥያቄ የከፍተኛው ፍ/ቤት ውድቅ ማድረጉ ተገቢ አይደለም፡፡ የከፍተኛው ፍ/ቤት ለማሻሻል ጥያቄ ያቀረብንበትንና ሚያዚያ 14 ቀን 1995 ዓ.ም. ጽፈን ያቀረብነውን የወንጀል ክስ መሠረት በማድረግ የሰጠው የጥፋተኝነት የቅጣት ውሣኔ ተገቢ አይደለም በማለት ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ለሁለተኛ ጊዜ የይግባኝ ቅሬታውን አቅርቧል፡፡ ይግባኝ ሰሚ ችሎቱ አመልካች ይግባኙ በሚሰማበት ቀን ቀጠሮ እንዲቀርብ በጋዜጣ ጥሪ እንዲደረግለት ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡ አመልካች ይግባኙ በሚሰማበት ቀን ቀጠሮ ያልቀረበ በመሆኑ ይግባኙን በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ጉዳዩን መልስ ሰጭ/አመልካች/ በሌለበት አይቶ ተጠሪ ከፍርድ በፊት የወንጀል ክሱን የማሻሻል መብት ያለው መሆኑ በወንጀል ሥነ-ሥርዓት ሕጉ ተደንግጎ እያለ የከፍተኛው ፍ/ቤት ተጠሪ ክሱን ለማሻሻል ያቀረበውን ጥያቄ ውድቅ ማድረጉ ተገቢ አይደለም በማለት የከፍተኛው ፍ/ቤት የሰጠውን ፍርድ በመሻር የከፍተኛው ፍ/ቤት ተጠሪ አሻሽሎ

የሚያቀርበውን የወንጀል ክስ በመቀበልና ክርክሩን በስማት እንዲወሰን በማለት ጉዳዩን ለሁለተኛ ጊዜ መልሶ ልኮለታል፡፡

የከፍተኛው ፍ/ቤት የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ጥቅምት 26 ቀን 2001 ዓ.ም. በሰጠው ውሣኔ መሠረት ተጠሪ አመልካች የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 522 ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን በመተላለፍ ሟች ግሩም ተስፋዬ ላይ ከባድ የሰው መግደል ወንጀል ፈፅሟል በማለት ጥር 12 ቀን 2001 ዓ.ም. አሻሽሎ ያቀረበውን የወንጀል ክስ በመቀበል ጉዳዩን ለሦስተኛ ጊዜ ለመስማት ተጠሪና አመልካች /ተከሣሽ/ እንዲቀርቡ ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡ ሆኖም አመልካች ባለመቅረቡ መጥሪያው በጋዜጣ እንዲወጣ ካደረገ በኂላ ወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 በተደነገገው መሠረት ተከሣሽ/አመልካች/ በሌለበት በ(default) የተጠሪን ማስረጃና ክርክር በመስማትና በመመርመር ተጠሪ የወ/መ/ሕ/ቁ. 522/1/ በመጥቀስ ጥር 12 ቀን 2001 ዓ.ም. አሻሽሎ ባቀረበው የወንጀል ክስ መሠረት አመልካች ከባድ የሰው መግደል ወንጀል የፈፀመ መሆኑን የሚያረጋግጥ አጥጋቢ ማስረጃ አላቀረበም በማለት ተከሳሽ /አመልካች/ን ተሻሽሎ ከቀረበው የወንጀል ክስ በነፃ እንዲሰናበት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 163 ንዑስ አንቀጽ 3 እና በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 141 መሠረት ወስኗል፡፡

ከላይ በአጭሩ የገለጽነው ክርክሩ ያለፈባቸው ሂደቶች ተከሣሹ/አመልካች/ በሌለበት (default) ክሱ ታይቶ ጉዳዩን በመጀመሪያ ባየው የከፍተኛው ፍ/ቤት በአመልካች ላይ የሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ያለ መሆኑን የሚያረጋግጥ አይደለም፡፡ ተጠሪ ያቀረበው የተሻሻለ የወንጀል ክስ ተከሳሹ/አመልካች/ በሌለበት (default) በከፍተኛው ፍ/ቤት የታየ ቢሆንም የሥር ፍ/ቤት አመልካች በነፃ እንዲሰናበት ፍርድ ሰጥቷል፡፡ አመልካች በነፃ እንዲሰናበት ጉዳዩን በመጀመሪያ ያየው ፍ/ቤት የሰጠው ውሣኔ እንዲታረም ለማድረግ ዐቃቤ ሕግ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 181 እና በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 185 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ይግባኝ ለይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በማቅረብ ጉዳዩ በይግባኝ እንዲታረምለት ጠይቋል፡፡ በእኛ እምነት የከፍተኛው ፍ/ቤት አመልካች በሌለበት (default) በማየት የሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ባለመኖሩ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ 160 እና ተከታዮቹ አንድ ተከሣሽ በሌለበት የተሰጠውን ፍርድ ውድቅ እንዲደረግለት ስለሚያመለክትበትና ጉዳዩ ፍርዱን በሰጠው ፍ/ቤት በድጋሚ ስለሚታይበት ሥርዓት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 የተደነገጉት ድንጋጌዎች በጠቅላላውና የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 202 ንዑስ አንቀጽ 3 በልዩ ሁኔታ ለጉዳዩ አግባብነትና ተፈፃሚነት ያላቸው ድንጋጌዎች አይደሉም፡፡

2. ከፍተኛው ፍ/ቤት ተከሣሹ በሌለበት (default) ተጠሪ ያቀረበውን የተሻሻለ የወንጀል ክስ በማየት አመልካች/ተከሣሽ/ በክርክሩ ተሣታፊ ያልነበረ ቢሆንም ከቀረበበት ክስ በነፃ እንዲሰናበት የሰጠውን ፍርድ በመሻር በአመልካች ላይ የሰበር አቤቱታ የቀረበበትን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ የሰጠው የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ነው፡፡ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት የቀረበለትን ይግባኝ መልስ ሰጭ/አመልካች/ በሌለበት አይቶ ለመወሰን የተከተለው ሥርዓት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 የተደነገገውን ልዩ ሥርዓት (special procedure in cases of default) አይደለም፡፡ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ተጠሪ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት አንቀጽ 181 እና በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር አንቀጽ 185 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ያቀረበውን ይግባኝ በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭው ባለመቅረቡ የተከተለው ሥርዓት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገውን (absence of a resepondant to the appeal) ሥርዓት ነው፡፡ በእኛ እምነት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 160 እስከ 163 በተደነገገው የdefault procedure እና በይግባኝ መልስ ሰጭ በሚቀርበት ጊዜ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የሚከተለው

የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መካከል ሠፊና መሠረታዊ ልዩነት አለ፡፡

በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 የተደነገጉት የ(default procedure) ጉዳዩን በመጀመሪያ የሚያየው ፍ/ቤት አሥራ ሁለት ዓመትና ከዚህ በላይ በሆነ ጽኑ እሥራት የሚያስቀጡ የወንጀል ክሶችን ተከሣሹ በሌለበት አይቶ ለመወሰን የሚከተለውን ልዩ ሥርዓት የሚደነግግ ሲሆን የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 በማናቸውም ጉዳይ የሥር ፍ/ቤት በሰጠው ፍርድ ቅር በመሰኘት ተከሣሹ ወይም ዐቃቤ ሕግ ያቀረቡት ማናቸውም ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭ ካልቀረበ ተፈፃሚ የሚሆን ሰፊ ሥርዓት ነው፡፡

የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 በጥቅል አገላለጽ የተደነገገና በበርካታ ጉዳዮች ሰፊ ተፈፃሚነት ያለው ሥርዓት ሲሆን ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በዚህ ሥርዓት መሠረት አይቶ የሰጠው ውሣኔ መልስ ሰጭ ውድቅ እንዲሆንለትና ይግባኙ መልስ ሰጭ ባለበት ታይቶ እንዲወሰን ማመልከቻ የሚያቀርብበት ሥርዓት አይደለም፡፡ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የቀረበለትን ይግባኝ መልስ ሰጭ በሌለበት አይቶ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2 በተደነገጉት ድንጋጌዎች መሠረት የሰጠው ፍርድ እንዲሰረዝና ውድቅ እንዲሆን በማድረግ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 መሠረት በማድረግ መጠየቅም ሆነ ማመልከት አይቻልም፡፡ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 የተደነገገው ሥርዓት ጉዳዩን ተከሣሹ በሌለበት (default) በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 በተደነገገው መሠረት አይቶ የተሰጠውን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ውድቅ ለማስደረግ የሚያገለግል እንጂ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ይግባኙን መልስ ሰጭ በሌለበት አይቶ የወሰነውን ውሣኔ በድጋሚ አይቶ ውድቅ ለማስደረግ የሚያገለግል ሥርዓት አይደለም፡፡ ስለሆነም አብላጫው ድምፅ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 የተደነገጉት ድንጋጌዎች ይግባኝ ሰሚው ችሎት ይግባኙን አመልካች/መልስ ሰጭ/ በሌለበት አይቶ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ መሠረት የሰጠውን ፍርድ ለማስረዝ አግባብነትና ተፈፃሚነት እንዳላቸው አድርጎ በሰጠው ትርጉም ያልተስማማን በመሆኑ በሀሳብ ተለይተናል፡፡

3. የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 በሚከተሉት ሁኔታዎች ሁሉ ተፈፃሚነት ያለው ሥርዓት ሲሆን ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በዚህ ሥርዓት መሠረት መልስ ሰጭ በሌለበት ይግባኙን አይቶ የሰጠው ውሣኔ ላይ የተፈፀመ የሕግ ወይም የፍሬ ጉዳይ ስህተት ሊታረም የሚቻለው በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 2 በተደነገገው የይግባኝ ሥርዓት በመጠቀምና ይህ የይግባኝ ሥርዓት በሌለበት ሁኔታ የይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ውሣኔ በሰበር ታይቶ እንዲታረም በመጠየቅ መሆን አለበት የሚል እምነት አለን፡፡ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 በተደነገገው ሥርዓት መሠረት ይግባኙ መልስ ሰጭ በሌለበት ታይቶ የሚወሰነው፡-

- ተከሣሽ የወንጀል ክሱን በመጀመሪያ በሚሰማበት ጊዜ ቀርቦ ተከራክሮ የሥር ፍ/ቤት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ሊወስን፣ ተከሣሹ የጥፋተኝነቱን ውሣኔ ወይም የቅጣቱን ውሣኔ ወይም የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔውን በመቃወም ያቀረበው ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭው /ዐቃቤ ሕግ/ ያልቀረበ በሆነ ጊዜ፣
- ተከሣሹ የተወሳሰቡትን የወንጀል ድርጊት የፈፀመና ጥፋተኛ መሆኑን በማመን ክሱን ለሚሰማው ፍ/ቤት በሰጠው የዕምነት ቃል መሠረት የጥፋተኛነትና የቅጣት ውሣኔ

የተሰጠበት በሆነ ጊዜና ተከሣሹ የቅጣት ውሣኔውን በመቃወም በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 185 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ያቀረበው ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭ/ዐቃቤ ሕግ/ ያልቀረበ በሆነ ጊዜ፣

- ጉዳዩን በመጀመሪያ ያየው ፍ/ቤት የወንጀል ክሱንና ክርክሩን ተከሣሹ በሌለበት (default) በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 መሠረት አይቶ በተከሣሹ ላይ የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ የሰጠ ሲሆንና ተከሣሹ በሌለበት የተሰጠውን ፍርድ ለማሰረዝ ያቀረበው ማመልከቻ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 201 በተደነገጉት ድንጋጌዎች መሠረት ከታየ በኂላ ማመልከቻው በአንቀጽ 202 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ተቀባይነት ያላገኘ ተከሣሽ በሌለበት የተሰጠውን የቅጣት ውሣኔ በመቃወም በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት ያቀረበው ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭ /ዐቃቤ ሕግ/ ያልቀረበ ሲሆን፣
- ተከሣሽ ባለበት ጉዳዩን ያየው ፍ/ቤት ተከሣሽ ለጊዜው እንዲለቀቅ ወይም በነፃ እንዲሰናበት የሰጠውን ፍርድ በመቃወም ዐቃቤ ሕግ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 181 እና አንቀጽ 185 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ያቀረበው ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭ/ተከሣሹ/ ያልቀረበ ሲሆን፣
- ተከሣሽ ባለበት ጉዳዩን ያየው ፍ/ቤት በተከሣሽ ላይ የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ የወሰነ ሲሆንና ዐቃቤ ሕግ ፍርድ ቤቱ የሰጠውን የጥፋተኝነት ውሣኔ ወይም የቅጣት ውሣኔ ወይም የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔውን በመቃወም በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 181 እና አንቀጽ 185 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ያቀረበው ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭ/ተከሣሽ/ ያልቀረበ ሲሆን፣
- የወንጀል ክሱን በመጀመሪያ ያየው ፍ/ቤት የወንጀል ክሱን በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 በተደነገገው መሠረት ተከሣሹ በሌለበት (default) በማየት ተከሣሹ በነፃ እንዲሰናበት የሰጠውን ውሣኔ በመቃወም ዐቃቤ ሕግ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 181 እና አንቀጽ 185 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ያቀረበው ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭ/ተከሣሽ/ ያልቀረበ ሲሆን፣
- የወንጀል ክሱን በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 በተደነገገው ሥርዓት መሠረት ተከሣሹ በሌለበት ያየው ፍ/ቤት የሰጠውን የጥፋተኝነት ውሣኔ ወይም የቅጣት ውሣኔ ወይም የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ በመቃወም ዐቃቤ ሕግ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 181 እና አንቀጽ 185 ንዑስ አንቀጽ 2 ያቀረበው ይግባኝ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በሚሰማበት ጊዜ መልስ ሰጭ/ተከሣሽ/ ያልቀረበ ሲሆን፣
- ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት መልስ ሰጭ ባለበት ወይም በሌለበት ይግባኙን አይቶ በሰጠው ፍርድ ላይ በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ሁለተኛ ይግባኝ ማቅረብ የሚቻል በሆነ ጊዜ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የሰጠውን ፍርድ በመቃወም ዐቃቤ ሕግ ወይም ተከሣሹ ያቀረቡትን ይግባኝ ለማሰማት በተያዘው ቀነ ቀጠሮ መልስ ሰጭ ሳይቀርብ ሲቀር በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 አንቀጽ 2 ተፈፃሚነት አለው።

4. ከላይ በተገለፁት ሁኔታዎች ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት መልስ ሰጭው በሌለበት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ይግባኙን መርምሮ በወንጀለኛ

መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2 ከተደነገጉት ድንጋጌዎች በአንደኛው የተመለከተውን ውሣኔ የመስጠት ሥልጣን አለው፡፡ በያዝነው ጉዳይ የከፍተኛው ፍ/ቤት ተከሣሹ አመልካች በሌለበት የወንጀል ክሱን በማየት ተከሣሽ በነፃ እንዲሰናበት የሰጠው ፍርድ ላይ ተጠሪ ያቀረበውን ይግባኝ መልስ ሰጭ/አመልካች/ በሌለበት ሰምቶ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ መሠረት የከፍተኛው ፍ/ቤት ውሣኔን በመሻር በአመልካች ላይ የጥፋተኝነትና የጥፋት ውሣኔ ሰጥቷል፡፡ አመልካች ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ይግባኙን በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት በማየት የሰጠውን ፍርድ ይግባኝ ሰሚው ችሎት ጉዳዩን በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 በተደነገገው ሥርዓት መሠረት አይቶ ፍርዱን ውድቅ እንዲያደርግለት ያቀረበው ማመልከቻ የሕግ መሠረት የለውም፡፡ ይግባኝ ሰሚው ችሎትም ይግባኙን መልስ ሰጭ በሌለበት አይቶ የሰጠውን ፍርድ ውቅድ እንዲያደርግለት አመልካች በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 በተደነገገው ሥርዓት መሠረት ያቀረበውን ማመልከቻ በመቀበል የአመልካችንና የተጠሪን ክርክር ከሰማ በኋላ አመልካች በቂ ምክንያት ያላቀረበ በመሆኑ ፍርዱ አይሰረዝም በማለት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 2ን በመጥቀስ ሰኔ 7 ቀን 2002 ዓ.ም. የሰጠው ውሣኔ የሕግ መሠረት የለውም፡፡

ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በማናቸውም ምክንያት የቀረበለትን ይግባኝ መልስ ሰጭ በሌለበት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 ሰምቶ የሰጠው ፍርድ ውድቅ እንዲደረግ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 በተደነገገው ሥርዓት መሠረት ለመመልከት የሚፈቅድ የሕግ ድንጋጌ የለም፡፡ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት መልስ ሰጭ በሌለበት አይቶ የሰጠው ፍርድ ላይ የተፈፀመ የሕግ ወይም የፍሬ ጉዳይ ስህተት የሚታረምበት ሥርዓት በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው መስፈርት የተሟላ ሲሆን በዚህ ድንጋጌ የተዘረጋውን የይግባኝ ሥርዓት በመጠቀም ነው፡፡ ጉዳዩ ከላይ በተገለፀው የሕግ ድንጋጌ የተዘረጋውን መሥፈርት የማያሟላ ሲሆን ወይም በዚህ መዝገብ እንደተያዘው ጉዳዩን ለሁለተኛ ጊዜ በይግባኝ አይቶ የመወሰን ሥልጣን ያለው ፍ/ቤት ወይም ይግባኝ ሰሚ ችሎት በሌለ ጊዜ ስህተቱ የሚታረመው በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 80 ንዑስ አንቀጽ 3/ሀ/ እና በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 የተዘረጋውን የሰበር ሥርዓት በመጠቀም ነው፡፡

ከላይ ከደረስንበት መደምደሚያ ላይ ለመድረስ ከዚህ በፊት በሰፊው ከገለፅናቸው ምክንያቶች በተጨማሪ የአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 አቀራረፅ እና የቃል በቃል ንባብ መገናዘብ አለበት የሚል እምነት አለን፡፡ "የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሥልጣን" የሚል ርዕስ ያለው የአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 "የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት የሚከተሉትን ጉዳዮች በይግባኝ የማየት ሥልጣን ይኖረዋል"

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመጀመሪያ ደረጃ ሥልጣኑ ውሣኔ የሰጠባቸው ጉዳዮች፣
2. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በይግባኝ ሰሚነት ሥልጣኑ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በሰጠው ውሣኔ የተለየ ውሣኔ የሰጠባቸውን ጉዳዮች በማለት ይደነግጋል፡፡

በያዝነው ጉዳይ የከፍተኛ ፍ/ቤት አመልካች በሌለበት አይቶ በነፃ እንዲሰናበት በተሰጠው ውሣኔ ተጠሪ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አቅርቦ ይግባኝ ሰሚ ችሎቱ የከፍተኛ ፍ/ቤት የሰጠውን ውሣኔ በመሻር የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ወስኗል፡፡ በአዋጁ አንቀጽ 10 መሠረት የሰበር አቤቱታ ለማቅረብ ይግባኝ ሰሚው ችሎት ይግባኙን በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት መልስ ሰጭ ባለበት አይቶ ውሣኔ መስጠቱ በመስፈርትነት አልተደነገገም፡፡ ስለሆነም ይግባኝ ሰሚው ችሎት መልስ ሰጭ በሌለበት ይግባኙን

ሰምቶ በሰጠው ውሣኔ የከፍተኛው ፍ/ቤት ውሣኔ ከሻረ ወይም ካሻሻለ መልስ ሰጭ ያለው ብቸኛ አመራጭ የሰበር አቤቱታ ማቅረብ መሆኑን የሚደነግግ የሕግ ድንጋጌ ነው፡፡

በያዝነው ጉዳይ ተጠሪ አሻሽሎ ያቀረበውን የወንጀል ክስ ተከሳሹ/አመልካች/ በሌለበት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 በተደነገገው መሠረት አይቶ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ተከሣሹ/አመልካች/ በነፃ እንዲሰናበት የሰጠውን ፍርድ በመቃወም ተጠሪ ያቀረበውን ይግባኝ መልስ ሰጭ/አመልካች/ በሌለበት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 192 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት በማየትና የከፍተኛው ፍ/ቤት የሰጠውን ፍርድ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ መሠረት በመሻር በአመልካች ላይ የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ሰጥቷል፡፡ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በሰጠው ውሣኔ ይግባኝ የሚያይ ሌላ ችሎት ወይም ፍ/ቤት የለም ይህም በመሆኑ አመልካች ይግባኝ ሰሚ ችሎት ይግባኙን በሌለበት አይቶ በሰጠው ውሣኔ ላይ በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ይግባኝ ለማቅረብ አይችልም፡፡ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት አመልካች/መልስ ሰጭ/ በሌለበት ይግባኙን በማየት የሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ በይግባኝ የማይታይ ወይም ከሰበር ውጭ በሌላ መንገድ ሊታይም የማይችል የመጨረሻ ውሣኔ ነው፡፡

ስለሆነም አመልካች የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ተጠሪ ያቀረበውን ይግባኝ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት መልስ ሰጭ/አመልካች/ በሌለበት አይቶ የከፍተኛው ፍ/ቤት የሰጠውን ውሣኔ ሙሉ በሙሉ በመሻር በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ መሠረት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ሲወስን ፈፅሞታል የሚለውን መሠረታዊ የሕግ ስህተት በሰበር ታይቶ እንዲታረምለት ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 80 ንዑስ አንቀጽ 3/ሀ/ እና በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 መሠረት ያቀረበው የሰበር አቤቱታ በሰበር ችሎቱ እንዳይታይ የሚገድብ ወይም የሚከለክል ግልፅ የሆነ የሕግ ድንጋጌ የለም፡፡ በዚህ በኩል አብላጫው ድምፅ ጉዳዩ በሰበር የሚታይና የሚታረም አይደለም ከሚለው መደምደሚያ ላይ የደረሰው በጉዳዩ የተሰጠ "የመጨረሻ ውሣኔ" የለም በማለት ሲሆን በእኛ በኩል ጉዳዩ በይግባኝ ሰሚ ችሎት የመጨረሻ ውሣኔ የተሰጠበትና በሰበር ሊታይ የሚችል ውሣኔ በመሆኑ ተጠሪ ይግባኝ ሰሚው ችሎት ያቀረበለት ይግባኝ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት በማየት የከፍተኛው ፍ/ቤት የሰጠውን ውሣኔ በመሻር በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ መሠረት በሰጠው ፍርድ ላይ ተፈፅሟል የሚለውን መሠረታዊ የሕግ ስህተት በሰበር ታይቶ እንዲታረምለት በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 80 ንዑስ አንቀጽ 3/ሀ/ እና በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 መሠረት የሰበር አቤቱታ እንዳያቀርብ የሚገድብ ወይም የሚከለክል የሕግ ድንጋጌ የለም፡፡ በዚህ በኩል አብላጫው ድምፅ ጉዳዩ "የመጨረሻ ውሣኔ" አላገኘም በማለት የሰጠውን የሕግ ትርጉም ከላይ በዝርዝር በገለጽነው ምክንያት አልተቀበልነውም፡፡

5. አብላጫው ድምፅ ጉዳዩ በሰበር የሚታይ አይደለም ከሚለው መደምደሚያ ላይ የደረሰው በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ ለጉዳዩ አግባብነት ያለው ድንጋጌ መሆኑን በመዘርዘር ነው፡፡ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ አቀራረፅና የቃል በቃል ንባብ "ማመልከቻው ፍ/ቤቱ ሣይቀበል ቀርቶ ውድቅ እንዲሆን በመወሰኑ ይግባኝ ማለት አይቻልም ነገር ግን ስለተፈረደበት ቅጣት ብቻ ማመልከቻው ውድቅ እንዲሆን ከተወሰነበት ቀን አንስቶ በአሥራ አምስት ቀን ጊዜ ውስጥ ይግባኝ ቢል አይከለከልም" የሚል ነው፡፡

ይህ ድንጋጌ የወንጀል ክስ ተከሣሹ በሌለበት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 በማየት ወንጀል ክሱን ተከሣሹ በሌለበት (default) ያየው ፍ/ቤት በተከሣሽ ላይ የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ የሰጠ በሆነ ጊዜ ብቻ ተፈፃሚነት ያለው የሕግ ድንጋጌ ነው፡፡ ድንጋጌው ሁለት ደንቦች ያሉት ሲሆን የመጀመሪያው የወንጀል ክሱ በሌለበት የታየ ተከሣሽ በሌለበት የተሰጠው ፍርድ ውድቅ እንዲሆንለት ያቀረበው ማመልከቻ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 201 በተደነገገው ሥርዓት ከታየ በኋላ ማመልከቻው ተቀባይነት የለውም ተብሎ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የተወሰነበት ተከሣሽ የሥር ፍ/ቤት አቤቱታውን ውድቅ በማድረግ በሰጠው ትዕዛዝ ላይ ይግባኝ ማለት የማይችል መሆኑን የሚደነግግ ነው፡፡ ሁለተኛው ደንብ በሌለበት የወንጀል ክሱ ታይቶ ፍርድ የተሰጠበት ተከሣሽ ፍርድ ውድቅ እንዲደርግለት ፍርዱን ለሰጠው ፍ/ቤት ያቀረበው ማመልከቻ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት አቤቱታው ተቀባይነት ያላገኘ ተከሣሽ ፍ/ቤቱ ክሱን በሌለበት አይቶ በሰጠው የጥፋተኝነት ውሣኔን በመቃወም ይግባኝ ለማቅረብ የማይችል መሆኑንና በቅጣት ውሣኔ ላይ ብቻ ይግባኝ የማለት መብት ያለው መሆኑን የሚደነግግ ነው፡፡ ይህ የሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 202 ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ ገዥ ደንብ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 181 በወንጀል ፍርድ ላይ ይግባኝ ስለሚቀርብበት ሁኔታ ከደነገገው ጠቅላላ መርህ በልዩ ሁኔታ የተደነገገ ሆኖ እናገኘዋለን፡፡ የወንጀለኛ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 በይዘቱም ሆነ በሚያስከትለው ህጋዊ ውጤት ከወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 185 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ ጋር ተመሣሣይነት ያለውና በሌለበት የወንጀል ክስ ታይቶ የተሰጠን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ውድቅ ለማስደረግ ያቀረበው አቤቱታ ተቀባይነት ያላገኘ ተከሣሽ በቅጣት ውሣኔው ላይ ብቻ ይግባኝ ማለት እንደሚችል ግልጽ የሚያደርግ ነው፡፡

የቀረበበትን የወንጀል ክስ በሙሉ በማመኑ ምክንያት በዕምነቱ መሠረት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 134/1/ መሠረት የጥፋተኝነት ውሣኔ የተሰጠበት ሰው የቅጣት ውሣኔውን በመቃወም ካልሆነ በስተቀር በጥፋተኝነቱ ውሣኔ ላይ ይግባኝ ማቅረብ እንደማይቻል የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ አንቀጽ 185 ንዑስ አንቀጽ 1 ከደነገገው በተጨማሪ ተከሣሽ የጥፋተኝነት ውሣኔውን በመቃወም ይግባኝ የማያቀርብበት ሁኔታ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 የተደነገገው ሁኔታ ነው፡፡ ይህ ድንጋጌ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ በአምስተኛው መጽሐፍ በሁለተኛው አንቀጽ ተከሣሹ በሌለበት ከወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ከአንቀጽ 160 እስከ አንቀጽ 163 ታይቶ የተሰጠውን ፍርድ ውድቅ ለማድረግ በሚቀርብ ማመልከቻ ላይ ብቻ ተፈፃሚነት ያለው ነው፡፡ ድንጋጌው በሥነ-ሥርዓት ሕጉ አምስተኛው መጽሐፍ አንደኛ አንቀጽ የወንጀል ፍርድ በይግባኝ ስለሚታረምበት ሁኔታ ከአንቀጽ 181 እስከ አንቀጽ 196 በደነገገው ጉዳይ ላይ ተፈፃሚነት የሌለው በመሆኑ አብላጫው ድምፅ ጉዳዩ በሰበር የሚታይ አይደለም በማለት የተሰጠው ትርጉም ተገቢ ሆኖ አልታየንም፡፡

6. በወንጀለኛ መቀጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 የተደነገጉት ድንጋጌዎች በጠቅላላውና የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 በዚህ መዝገብ ለተያዘው ጉዳይ አግባብነትና ተፈፃሚነት የሌለው መሆኑን ከተራ ቁጥር 1 እስከ ተራ ቁጥር 5 ዘርዝረናል፡፡ አብላጫው ድምፅ እንደተረጎመው እነዚህ ድንጋጌዎች ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ይግባኙን መልስ ሰጭ በሌለበት በማየት በሰጠው በጥፋተኝነትና በቅጣት ውሣኔ ላይ ተፈፃሚነት አላቸው የሚባል ቢሆን እንኳን የሰበር ችሎቱ አመልካች ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ መርምሮ

ውሣኔ ከመስጠት እነዚህ ድንጋጌዎች በጠቅላላው የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 ሁኔታ የሚከለክሉ ወይም የሚገድቡ አይደሉም፡፡

ለዚህም የመጀመሪያው ምክንያት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 197 እስከ አንቀጽ 202 ያሉትን ድንጋጌዎች ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት መልስ ሰጭ በሌለበት አይቶ በሰጠው ፍርድ ላይ የማመሳሰል የሕግ አተረጓጎም ዘዴን በመጠቀም ተፈፃሚ ሲሆኑ ጥብቅና ጠባብ የሆነ ትርጉም ሊሰጣቸው የሚገባ መሆኑ ነው፡፡ የሥነ-ሥርዓት ሕጉ ድነጋጌዎች የሙግት ሂደትን በአግባቡ ለመምራትና የተከሣሹን መሠረታዊ መብቶች የሚከበሩበትን ሥርዓት የሚደነግጉ ናቸው፡፡ ስለሆነም አንድ የሥነ-ሥርዓት ሕግ ድንጋጌ በሚተረጎምበት ጊዜ ሠፊና የተለጠጠ ትርጉም በመስጠት መሠረታዊ መብቶችንና ነፃነቶችን በሚያሣጣ መንገድ ሊተረጎም አይገባውም፡፡ የሥነ-ሥርዓት ድንጋጌዎችን በጥብቅና በጠበበ መንገድ በመተርጎም በህገ መንግሥቱ እና በሌሎች የሕግ ማዕቀፎች የተደነገጉ የስህተት ማረሚያ ሥርዓቶች ጥቅም ላይ የሚውሉበትን ሁኔታ የማያሠናክል ወይም አላስፈላጊ ገደብ በማይጥል መንገድ ተግባራዊ ማድረግ ያስፈልጋል የሚል እምነት አለን፡፡

የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 202 ንዑስ አንቀጽ 3 ተከሣሹ በሌለበት የተሰጠው የጥፋተኝነት ውሣኔ ላይ ይግባኝ እንዳያቀርብ ገደብ የሚጥል ነው፡፡ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ከአንቀጽ 181 እስከ እስከ አንቀጽ 196 የተደነገገው የይግባኝ ሥርዓት የሰበር ችሎት በሚጠቀምበት ጊዜ በህገ መንግሥቱ አንቀጽ 80 ንዑስ አንቀጽ 3/ሀ/ እና በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 የተዘረጋውን የሰበር ሥርዓት ጥቅም ላይ የሚውልበትን ሁኔታ የማያጣብብና ዜጎች መሠረታዊ የሕግ ሥህተት አለበት የሚሉትን የመጨረሻ ውሣኔ በሰበር እንዲታረምላቸው የመጠየቅ እድላቸውን በማያጣብብ ሁኔታ መተርጎምና ተፈፃሚ መሆን አለበት፡፡

ሁለተኛው ምክንያት በህገ መንግሥቱ አንቀጽ 80 ንዑስ አንቀጽ 3/ሀ/ እና በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 የተዘረጋው የሰበር ሥርዓት መሠረታዊ ዓላማና ግብ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ማናቸውም የመጨረሻ ውሣኔ በሰበር ታይቶ ሊታረም የሚችልበትን እድል በመፍጠርና መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበትን ውሣኔ በሰበር አይቶ በማረም በአገሪቱ ውስጥ ወጥ የሆነ የሕግ አተረጓጎምና ተፈፃሚነት እንዲቀር ማድረግ ነው፡፡ ሌላው የሰበር ዓላማ ህጋዊ ያልሆነ ውሣኔ እንዳይፀና ማድረግ ሲሆን ከይግባኝና ከሌሎች ሥርዓቶች የተለየ መሆኑን ይህ የሰበር ችሎት በሰበር መዝገብ ቁጥር 42239 ጥቅምት 29 ቀን 2003 ዓ.ም. በሰባት ዳኞች በተሰየሙበት በሰጠው አስገዳጅ የሕግ ትርጉም አቋም የያየዘበት ነው፡፡ በመሆኑም የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት መልስ ሰጭ/አመልካች/ በሌለበት በማየትና የከፍተኛው ፍ/ቤት የሰጠውን ፍርድ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ መሠረት በመሻር በሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ላይና የአመልካችና የተጠሪ ክርክር ባለፈባቸው ሂደቶች ተፈፅሟል የሚለው የሕግ ስህተት እንዲታረምለት አመልካች ያቀረበው የሰበር አቤቱታ መመርመር የሰበር ሥርዓት ከተዘረጋበት መሠረታዊ ዓላማና ግብን መሠረት ያደረገ ሆኖ እያለ ጉዳዩ ለሰበር ቀርቦ እንዳይታይ የሚከለክል የሕግ ድንጋጌ በሌለበት ጉዳዩ በሰበር የሚታይ አይደለም መባሉ ተገቢ ነው የሚል እምነት የለንም፡፡

7. አብላጫው ድምፅ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 199/ሀ/ እና /ለ/ን በመጥቀስ አመልካች ከፍትህ ርቆ ወይም ሸሽቶ የነበረ በመሆኑ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 193 ንዑስ አንቀጽ 2 ይግባኙን በሌለበት አይቶ የሰጠው ፍርድ ውድቅ እንዲደረግለት ያቀረበውን አቤቱታ ያልተቀበለው መሆኑን በመግለጽ የሰጠው ምክንያት በአመልካችና በተጠሪ መካከል የተደረገው ክርክር ያለፉበትን ረዥምና ውስብስብ ሂደት ያገናዘበ ሆኖ አላገኘነውም፡፡ ምክንያቱም ተጠሪ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 526 ንዑስ አንቀጽ 1ን በመጥቀስ ያቀረበው የወንጀል ክስ ሲሰማ አመልካች ከፍተኛ ፍ/ቤት ቀርቦ ተከራክሮ

ፍ/ቤቱ በብይን በነፃ አሰናብቶታል፡፡ ተጠሪ በዚህ ብይን ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ሲያቀርብ አመልካች በይግባኝ ሰሚው ችሎት ቀርቦ ተከራክሮ ይግባኝ ሰሚው ችሎት የከፍተኛውን ፍ/ቤት ውሣኔ በመሻር የሥር ፍ/ቤት የአመልካችን መከላከያ ሰምቶ እንዲወስን የሰጠውን ውሣኔ በማክበር በከፍተኛው ፍ/ቤት ቀርቦ ከተከራከረ በኋላ የከፍተኛው ፍ/ቤት የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ 526 ንዑስ አንቀጽ 1ን የተላለፈ ጥፋተኛ ነው በማለት የወሰነበትን የገንዘብ መቀጮ ከፍሏል፡፡

የከፍተኛው ፍ/ቤት አመልካች በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ 526 ንዑስ አንቀጽ 1ን በመተላለፍ በቸልተኝነት የሰው መግደል ወንጀል የፈፀመ ጥፋተኛ ነው በማለት ፍርድ የሰጠው ይግባኝ ሰሚው ችሎት ተጠሪ ክሱን የማያስረዳ ማስረጃ ስላቀረበ የአመልካችን መከላከያ ሰምተህ ወስን በማለት የሰጠውን ፍርድ መሠረት በማድረግ ነው፡፡ የወንጀል ክስ ከተጀመረበት 1995 ዓ.ም. ጀምሮ የከፍተኛው ፍ/ቤት ጥር 13 ቀን 2000 ዓ.ም. የሰጠውን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ አመልካች እስከፈፀመበት ጊዜ ድረስ ረዥም ጊዜ አመልካች በክርክር የቆየ መሆኑን ለመገንዘብ ይቻላል፡፡

ተጠሪ ከወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 119 ድንጋጌ ይዘት መንፈስና ዓላማ ውጭና ይግባኝ ሰሚው ችሎት ተጠሪ በክሱ በጠቀሰው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 526 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የአመልካችን መከላከያ ማስረጃ ሰምቶ የከፍተኛው ፍ/ቤት እንዲወስን በወንጀል ይግባኝ መዝገብ ቁጥር 26293 የሰጠውን ፍርድ በማያስለውጥ ሁኔታ ተጠሪ አቅርቦት የነበረውን የወንጀል ክስ በመተው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 522 ንዑስ አንቀጽ 1ን በመጥቀስ ክሱን ለማሻሻል ያቀረበውን ጥያቄ የከፍተኛው ፍ/ቤት ውድቅ ያደረገው በመሆኑ ተጠሪ ይግባኝ አቅርቦ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የከፍተኛው ፍ/ቤት የተጠሪን የተሻሻለ ክስ ተቀብሎ አከራክሮ እንዲወስን በሰጠው ውሣኔ መሠረት የተሻሻለው ክስ ሲሰማ አመልካች ያልቀረበ መሆኑን በመዝገቡ የተደረገው የክርክር ሂደት ያሣያል፡፡ ይህ ሂደት አመልካች ከፍትህ ርቆና ሸሽቶ የኖረ መሆኑን አያሣይም፡፡ ይግባኝ ሰሚው ችሎት በወንጀል ይግባኝ መዝገብ ቁጥር 26293 የሰጠውን ፍርድ በሚለውጥና የሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 119 ከሚደነግገው ሥርዓት ውጭ ተጠሪ ክሱን እንዲያሻሽል በመፍቀዱ ምክንያት በክርክሩ ሂደት ችግሮች የተፈጠሩ መሆኑን የሚያሣይ ነው፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የወንጀል የፍትህ ሥርዓቱን ግብ ለማሣካት የሚቻለው በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 22 እና በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 2 የተደነገገውን የህጋዊነት መርህ በሚያከብር ሁኔታ የፍትህ አካላቱ ኃላፊነታቸውን ሲወጡ ነው የሚል እምነት አለን፡፡ ሰበር በወንጀል ጉዳይ በተሰጠ የመጨረሻ ውሣኔ በህገ መንግሥቱና በወንጀል ሕጉ የተደነገጉ መሠረታዊ መርሆች መከበራቸው የሚረጋገጥበት ሥርዓት ነው፡፡ ስለሆነም ይግባኝ ሰሚው ችሎት አመልካች በሌለበት የሰጠው ፍርድ ላይ አለ በማለት በሰበር አቤቱታው የገለፃቸው የሕግ አተረጓጎም የወንጀል ሕጉን ግብ የማያሣካ ነው የሚል እምነት የለንም፡፡

8. አብላጫው ድምፅ የአመልካች ጉዳይ በሰበር የሚታይ አይደለም በማለት የሰጠውን ውሣኔ ለማጠናከር የሕገ መንግሥቱን አንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ 2 እና አገሪቱ ያፀደቀችውን የሲቪልና ፖለቲካ መብቶች ቃል ኪዳን ስምምነት አንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጽ 3/መ/ በዋቢነት ጠቅሷል፡፡ በእኛ በኩል ዓለም አቀፍ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶች ቃል ኪዳን ስምምነት አንቀጽ 14 በጠቅላላውና ንዑስ አንቀጽ 3/መ/ በልዩ ሁኔታ በአቀራረቡም ሆነ በይዘቱ የወንጀል ክስ ተከሣሽ ባለበት መታየት ያለበት መሆኑን የሚደነግግና በወንጀል የተከሰሰ ሰው ሊከበርለት የሚችል ሰፊ መብት ያለው መሆኑን በዝርዝር የሚደነግግ እንጅ የአመልካች አቤቱታ ለሰበር ቀርቦ ሊታይ የሚችልበት ሁኔታ በማናቸውም መንገድ የሚያጣብብ ይዘት ያለው ሆኖ አላገኘነውም፡፡

ከላይ ከተገለፀው በተጨማሪ የተጠቀሰው የሲቪልና የፖለቲካ መብት ቃል ኪዳን ስምምነት ድንጋጌ መተርጎም ያለበት መብትን በሚያሣጣ ወይም በሚያጣብብ መንገድ መሆን አይገባውም፡፡ ይህ ድንጋጌ ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብት ድንጋጌዎች መብት በሚያሣጣ ወይም በሚያጣብብ መንገድ ሊተረጎም የማይገባው መሆኑን ዓለም አቀፍ ህብረተሰብ እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር 1948 ዓ.ም. ባወጀው የሰብዓዊ መብቶች ሁለንተናዊ መግለጫ /The Universal Decleration of Human Rights) አንቀጽ 30 የደነገገውን የአተረጓጎም መርህ መሠረት ባደረገ ሁኔታ ትርጉም ሊሰጠው ይገባዋል የሚል እምነት አለን፡፡

በአጠቃላይ ከተራ ቁጥር 1 እስከ ተራ ቁጥር 8 በተጠቀሱት ምክንያቶች የሰበር ችሎት አመልካች ያቀረበውን የሰበር አቤቱታና ተጠሪ ያቀረበውን መልስና ይግባኝ ሰሚ ችሎቱ የሰጠውን ውሣኔ በመመርመር መዝገቡ ለሰበር ሲቀርብ በተያዘው ጭብጥ መሠረት ውሣኔ እንዳይሰጥ የሚከለክለው ሕግ በሌለበት ሁኔታ ጉዳዩ በሰበር የሚታይ አይደለም በማለት አብላጫው ድምፅ በሰጠው ውሣኔ ያልተስማማን በመሆናችን በሀሳብ ተለይተናል፡፡

የማይነበብ የሁለት ዳኞች ፊርማ አለበት

/አተ